MUZEJSKI RAVNATELJ
LJUBLJANA JUGOSLAVIJA

Št. 219 ...plačana poštnina (C. C. con la posta) V Trstu, v sredo, 14. septembra 1927. Posamezna številka 30 cent. Letnik LII

List izhaja vsaki ...em ponedeljka. Naročnina: za 1 mesec L 8.—, 3 mesece L 22.— ...3.—, celo leto L 75.—, v inozemstvo mesečno L 6.50 več. — Posamezna številka 30 stot. — Oglasnina za 1 mm prostora v širokosti 1 kolone (58 mm): za trgovske in obrtne oglase L 1.—, za osmrtnice, zahvale, poslana, vabila L 1.50, oglase denarnih zavodov L. 2.— Oglasi na prvi strani L 2.—

EDINOST

Uredništvo in upravništvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20. Telefon 11-57 Dopisi naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglasi, reklamacije in denar pa upravništvu. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarne «Edinost». Podurednštvo v Gorici: ulica Giosuè Carducci št. 7, I. n. — Telef. št. 327. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Peric.

Irska pred volitvami

Pred nedavnim smo v našem listu poročali, kako je irska vlada prisilila republikance in njihovega voditelja De Valero — irskega «Radića», kakor smo ga takrat imenovali — da so v parlamentu položili prisego in obljubili zvestobo in pokorščino angleškemu kralju. Obrazložili smo takrat tudi težnje posameznih irskih strank. Parlamentarni položaj, ki je nastal na Irskem po umoru pravosodnega min. O' Higginsa, je postal nevzdržen. Ker so se republikanci, radi ali neradi, morali odločiti, da pojdejo v parlament, je Cosgraveova vlada pir glasovanju o nezaupnici dobila komaj en glas večine in bi se pod takimi pogoji nikakor ne mogla več vzdržati. Zato je bil parlament razpuščen in Irska stoji sedaj pred novimi volitvami. Volilni boj med strankami se je že pričel.

Te volitve bi mogle zanimati tudi mednarodno javnost, kajti vršile se bodo v znamenju dveh nasprotujočih si gesel: za in proti odvisnosti od Velike Britanije. Republikanci, pristaši De Valere, borca za svobodo irskega naroda, že dvigajo svojo bandero in zahtevajo, da se boj proti Londonu bije do skrajnosti, dokler ne bo Irski zagotovljena popolna svoboda. Zmerni nacionalisti, katere vodi ministrski predsednik Cosgrave, pa odločno zagovarjajo angleško-irski sporazum. Druge stranke, laburisti, seljaki, delavci itd., pa se s tem vprašanjem nočejo baviti in hočejo samo varovati svoje stanovske koristi. Te stranke pa tudi ne pridejo toliko v poštev, ker so številčno šibke; najhujši volilni boj, boj za načela, se bo bil med najmočnejšima strankama — med nacionalisti in republikanci.

Tekom volitev, ki so se vršile meseca junija lanskega leta, se je De Valera boril za odpravo zaprisege poslancev in za popolno ločitev Irske od Anglije; od 153 mandatov je dobil skoro tretjino: 49. Vlada, ki je v prvem parlamentu razpolagala z 61 glasovi, si je pri volitvah izvojevala samo 45 mandatov; ker so tudi njeni najbližji zavezniki farmerji izgubili pri volitvah štiri poslanska mesta, je bila usoda Cosgraveove vlade odvisna od zadržanja De Valere. Kakor je znano, je pa De Valera takrat izjavil, da ne bo prisegal zvestobe angleškemu kralju, predstavniku in vrhovnemu poglavarju Velike Britanije, proti kateri so se Irci toliko časa bojevali. Tako se je zgodilo, da je Cosgrave ostal pri krmilu svobodne irske države.

Ta položaj pa se je na nepričakovan način izpremenil, ko so neznanci, najbrž «sinn-feinerci», protiangleški ekstremisti, 10. julija izvršili drzni atentat na pravosodnega ministra O' Higginsa, ki je bil radi svoje odločnosti močan steber vlade, eden glavnih voditeljev nacionalistične stranke in vnet zagovornik angleško-irskega sporazuma. Atentatorjem se je takrat posrečilo pobegniti in brez uspeha so ostala vsa prizadevanja policije, da bi izsledila morilce. Cosgrave pa se je takrat za trdno odločil, da bo maščeval svojega prijatelja. O' Higgins je bil svoj čas pristaš «sinn-feinercev», stare nacionalistične stranke, in se je skupno z De Valero, Collinsom, Griffithom in drugimi bojeval proti angleškemu gospodstvu in za osvoboditev Irske. Sčasoma je uvidel, da je boj proti Veliki Britaniji — boj brez upa zmage in radi tega je potegnil s Cosgraveom in sprejel leta 1921. kompromis, ki jim ga je nudil takratni angleški zunanji minister Lloyd George. Protestantovske severne pokrajine so na podlagi tega sporazuma ostale v neposredni odvisnosti od angleške krone, dočim so južne pokrajine pripadle svobodni irski državi, ki je dobila iste pravice kot Kanada, najbolj neodvisni član velikega imperija.

Cosgrave in O' Higgins sta se lotila težke naloge: napravjti red v državi, kjer se je bil narod vzgojil v meščanski vojni, protiven sleherni disciplini in ne priznavajoč nobene državne oblasti. De Valera je ostal zvest staremu programu «sinn-feinercev» in ni hotel priznati sporazuma, ki so ga odcepljeni nacionalisti sklenili z Lloyd Georgeom. Politika republikanskega voditelja je l. 1922 privedla do oborožene vstaje republikancev proti vladi. O' Higgins pa je imel trdno roko in je s silo potlačil upor. Voditelje upornikov, razun De Valere, ki je bil pobegnil, je dal aretirati in ni se obotavljal podpisati smrtno obsodbo, izrečeno proti svojemu prijatelju in znancu iz mladih let O' Connorju, ki je tudi bil soudeležen pri vstaji. Pozneje se je izkazalo, da je O' Connor določil v oporoki za svojega glavnega dediča O' Higginsa, svojega prijatelja, a ob enem tudi strogega sodnika. O' Higgins, ki se je bil pri republikancih in pri «sinn-feinercih» hudo obsovražil, je padel kot žrtev atentata.

Kako so se dogodki pozneje razvijali, je znano. Privedli so do razpusta parlamenta in do razpisa novih volitev. Boj bo gotovo hud in glede izida teh volitev ni mogoče že sedaj prerokovati. Verjetno je, da bodo pristaši sporazuma odnesli zmago, a presenečenja so bila pri Ircih že od nekdaj v navadi.

Okrožnica on. Turatija

o disciplinarnem postopanju

RIM, 13. (Izv.) Jutri zjutraj se povrne v Rim generalni tajnik fašistovske stranke on. Turati iz Brescije.

Generalni tajnik je razposlal pokrajinskim tajnikom fašistovske stranke okrožnico, v kateri jim odreja, da se morajo v disciplinarnih zadevah držati bolj strogo strankinih pravil. V okrožnici povdarja on. Turati, da mnogo pokrajinskih tajnikov preveč lahkomiselno nalaga težke disciplinarne kazni, kakor so to suspenzije in izključitve iz stranke.

Ta sistem, pravi okrožnica, mora prenehati in pokrajinski tajniki morajo postopati strogo v duhu strankinih pravil, posebno pa po nedavnem čiščenju, ki je bilo izvedeno v vseh pokrajinah.

Generalni tajnik fašistovske stranke priporoča pokrajinskim fašistovskim tajnikom, naj v slučaju potrebe disciplinarne kazni izrekajo posameznim članom stranke grajo. Kazen suspenzije je prepuščena samo v težkih slučajih, kazen izključitve pa samo v izredno težkih slučajih. Vodstvo stranke bo odobrilo kazen izključitve samo v slučajih, če bo ugotovilo zelo težke in posebno tehtne razloge.

S temi odredbami namerava generalni tajnik fašistovske stranke dati strankini disciplini bistven političen in moralen značaj, po katerem se ne sme nikdar prezirati osebni ugled posameznih fašistov in realnih interesov strankine organizacije.

Kubanski zunanji minister

pri načelniku vlade on. Mussoliniju

RIM, 13. Načelnik vlade on. Mussolini je včeraj sprejel dr. Rafaela Martineza Ortiga, ministra zunanjih zadev Kube, ki ga je spremljal dr. Josè Albert Izquierdo, poslanik Kube na italijanskem dvoru.

Dr. Martinez je ena najvplivnejših osebnosti v svoji državi. Bil je že minister financ in poljedelstva, izredni odposlanec Kube v Parizu ter je sodeloval v imenu svoje države pri mirovnih konferencah, udeležil se je končno tudi kot kubanski delegat ustanovnega zasedanja Družbe narodov. Spočetka, ko je kubanska država pričela ustvarjati svoje direktne odnošaje z evropskimi državami ter se v času svetovne vojne postavila na stran zveznih držav, je bil dr. Martinez poveljnik njene državne brambe.

RIM, 13. (Izv.) Danes ob 13.30 je priredil minister narodnega gospodarstva on. Belluzzo po naročilu načelnika vlade on. Mussolinija na čast kubanskemu zunanjemu ministru obed v hotelu «degli Ambasciatori». Poleg obeh ministrov se je udeležilo obeda tudi večje število povabljencev.

Vihar na Japonskem

TOKIO, 13. (Izv.) List «Asahi» poroča, da je zapadni del otoka Ksu-shu docela opustošil velik vihar, ki je uničil vasi Okishin in Sumiyoshi. Na podlagi prvih še ne potrjenih vesti naj bi znašale žrtve 1000 duš.

Okrožnica

o samovoljnem občinskem določevanju cen

RIM, 13. (Izv.) Ministrstvo za narodno gospodarstvo je razposlalo prefektom okrožnico, v kateri jih opozarja na večkratno samovoljno postopanje občin pri določevanju neobhodno potrebnim življenskim potrebščinam. Občine nimajo pravice, da postopajo same na lastno pest pri določevanju cen, ampak morajo postopati pri tem v skladu s pokrajinskimi gospodarskimi sveti in prizadetimi sindikalnimi organizacijami. Določevanju so podvržene samo cene neobhodno potrebnih življenjskih potrebščin. Na koncu svoje okrožnice opozarja minister na škodljive gospodarske posledice, ki bi utegnile nastati, če bi se cene samovoljno in nepravično določevale.

Odbor za cene se spet sestane v novembru

RIM, 13. (Izv.) Po 15. novembra, ko se povrneta v prestolnico državna podtajnika v ministrstvu korporacij in narodnega gospodarstva, se bo spet sestal odbor za določevanje cen. Odbor se je do sedaj bavil z vprašanji proizvodnih stroškov in postopanja pri določevanju cen blaga.

Prihodnjega sestanka se bo udeležil tudi generalni tajnik fašistovske stranke. Na sestanku bo podal odbor obširno poročilo o delu, ki ga je do sedaj izvršil.

Aretacija

RIM, 13. (Izv.) S približevanjem sezone, ugodne za tajno izseljevanje, so se pričeli pojavljati že poskusi takega izseljevanja v Francijo. Na italijansko-francoski meji je bilo v poslednjem času zasačenih pet oseb, ki so se hotele neopaženo izseliti. Vsi aretiranci so bili naznanjeni sodnijski oblasti radi poskusa tajne izselitve.

Italijanska dreadnoughta na potu v Zadar in Benetke

TARANTO, 13. (Izv.) Včeraj sta prispela iz Neaplja v tukajšnje pristanišče dreadnoughta «Dante Alighieri» in «Andrea Doria». V nekaj dneh odplujeta obe vojni ladji v Zadar in od tam v Benetke.

Važni razgovori

on. Grandija v Ženevi

ŽENEVA, 13. (Izv.) Danes opoldne je zapustil državni podtajnik v ministrstvu zunanjih zadev on. Grandi Ženevo. Na kolodvoru se je poslovil od italijanskih delegatov in ostalih zastopnikov Italije v Ženevi. Ženevski listi prinašajo vest angleškega lista «Star», po kateri naj bi imelo potovanje državnega podtajnika v Ženevo predvsem namen pripraviti sestanek med načelnikom vlade on. Mussolinijem, Briandom, Chamberlainom in Stresemannom.

Pred svojim odhodom je prosil on. Grandi zastopnike ženevskega tiska, naj one vesti dementirajo, ker so popolnoma neosnovane. Pač pa se zelo komentira v tukajšnjih novinarskih krogih cela vrsta razgovorov, ki jih je imel on. Grandi tekom svojega kratkega bivanja v Ženevi, posebno se pripisuje velik pomen okolnosti, da se je državni podtajnik dvakrat sestal s Stresemannom. Po prvem razgovoru je on. Grandi pozetil nemškega zunanjega ministra v hotelu «Bergues», kjer je ostal približno poldrugo uro pri ministru. Kot se zatrjuje, je bil razgovor med obema državnikoma zelo prisrčen. Glede razgovora on. Grandija z ministrom Chamberlainom se zatrjuje, da je bil istotako prisrčen in da se je nanašal na pereča politična vprašanja. Minister Chamberlain in on. Grandi sta tekom svojega razgovora baje prerešetala pregledno vsa najvažnejša vprašanja in sta pri tem vnovič ugotovila enotnost v nazorih in prisrčnost v odnošajih med obema vladama. Kakor se zatrjuje, je tudi razgovor s francoskim zunanjim ministrom Briandom služil koristni izmenjavi nazorov. To so vtisi, ki prevladujejo v političnih krogih Družbe narodov. Ti vtisi dokazujejo, da se smatra kratko bivanje državnega podtajnika on. Grandija v Ženevi kot zelo važno, pomembno tudi radi razgovorov, ki jih je imel z ministri sosednih vzhodnih držav.

Sestanka lokarnskih pogodbenikov ne bo

ŽENEVA, 13. (Izv.) Angleški zunanji minister Chamberlain namerava po končanih volitvah v svet Družbe narodov v četrtek zvečer zapustiti Ženevo. Briand potuje v petek zvečer v Pariz, vendar pa se namerava že naslednjega dne spet povrniti v Ženevo, kjer bo ostal do konca zasedanja.

Najavljeni sestanek lokarnskih pogodbenikov se doslej še ni vršil in je malo verjetno, da bi se ta sestanek sploh vršil. Briand je o tem sestanku dejal, da je sploh nemogoč, ker zanj ni določen nikak dnevni red in tudi ni nikakih vprašanj, o katerih bi bilo treba razpravljati.

Ženevski razgovori dr. Marinkovića

ŽENEVA, 13. (Izv.) Davi je dr. Marinković dolgo konferiral z ministrom Briandom, popoldne pa se je sestal z bolgarskim zunanjim ministrom Burovom.

Sestanek Mussolini - Chamberlain

in francoski tisk

PARIZ, 13. Francosko časopisje se še vedno živahno bavi z razgovori, ki sta jih imela Chamberlain in Briand v Ženevi. Nekateri listi povdarjajo, da nalikuje angleško stališče docela stališču Italije. In med drugimi pravi list «Avenir», da vlada v fašistovski Italiji povsem enak duh kot v Angliji. Ta sličnost se je pokazala v nastopu obeh delegatov v Ženevi, italijanskega in angleškega. «Avenir» se peča v svojem tozadevnem članku tudi s sestankom med zunanjima ministroma Italije in Anglije, med on. Mussolinijem in Chamberlainom. Pri tem pravi, da bo Chamberlain odpotoval iz Švice v Italijo ter se sestal z načelnikom vlade. Gotovo je, da se bodo po tem sestanku prijateljski odnošaji med Italijo in Anglijo le še bolj utrdili. Ta sestanek naj bi potemtakem značil praktično dejstvo nasproti lepim filozofskim govorom, ki so se v teh dneh sukali okrog garancij in razvoja Družbe narodov.

Izid volitev v Jugoslaviji

po številu glasov

BEOGRAD, 13. (Izv.) Glasom poročila notranjega ministrstva je bilo v vseh volilnih okrožjih oddano za radikalsko stranko 710.063 glasov, za Demokratsko zajednico 477.914, za HSSS 378.873, za SDS 204.534, za zemljoradniško stranko 120.846, za SLS 106.239. Iz teh rezultatov sledi, da sta radikalska stranka in HSS izgubili skoro 40% glasov.

Na tem mestu dodajamo popravek včerajšnjega poročila, po katerem so samostojni demokrati in socialisti izgubili v Sloveniji dva oziroma enega poslanca. Samostojni demokrati so dva poslanca pridobili, prej so jih imeli v Sloveniji le dva, sedaj jih imajo 4, socialisti pa prej niso imeli nobenega, sedaj pa je bil en njihov kandidat izvoljen.

Prva seja

jugoslovenskega ministrskega sveta po volitvah

BEOGRAD, 13. (Izv.) Danes od 16.30 do 20. ure se je vršila prva seja ministrskega sveta po volitvah v narodno skupščino. Pred sejo so imeli radikalni ministri v vladnem predsedništvu svojo konferenco. Po seji so ministri zagotovili, da so razpravljali le o tekočih zadevah. Niti radikalski niti demokratski ministri niso hoteli dati o tem nikakih izjav. Novinarjem so dejali, da so razpravljali predvsem o sestavi bodočega proračuna, glede katerega zahteva finančni minister brezizjemno 10 odstotno znižanje vseh državnih izdatkov.

Med drugimi resortnimi zadevami je bila odobrena gradnja novega železniškega mosta na progi Ormož - Murska Sobota Gradnja mostu je poverjena Splošni stavbeni družbi v Mariboru za svoto 5,090.450 dinarjev. Nadalje je bila razpisana ofertalna licitacija za gradnjo proge Bakar mesto-Bakar luka.

Minister dr. Marinković se povrne jutri v Beograd

BEOGRAD, 13. (Izv.) Za jutri popoldne je napovedan povratek zunanjega ministra dr. Marinkovića. Njegov prihod se pričakuje v vseh političnih krogih z veliko napetostjo, posebno še, ker se v demokratskih krogih naglaša, da bo Demokratska zajednica šele po povratku jugoslovenskega zunanjega ministra dr. Voje Marinkovića definitivno sklepala o svojem postopanju o svoji bodoči taktiki.

Atentat na grofa Nardinija

ni bil politične narave

PARIZ, 13. Spočetka so bili skoro vsi pariški listi mnenja, da je atentator ustrelil pariškega podkonzula grofa Nardinija iz političnih razlogov. «Echo de Paris» je umor naznačil celo kot posledico komiunstične kampanje povodom usmrtitve Sacca in Vanzettija.

Na podlagi poslednjih preiskav pa se je izkazalo, da je atentat izvršil blaznež, ki je pred kratkim prispel v Pariz, da se maščuje nad okolnostjo, da konzulat njegovi ženi ni izdal potnega lista za potovanje v Italijo. Atentator je brškone Italijan, doslej sicer še niso mogli točno ugotoviti njegove istovetnosti, našli pa so pri njem italijansko železniško izkaznico.

Poleg mnogih drugih je dal tudi francoski zunanji minister Briand izraziti italijanskemu poslaništvu svoje sožalje radi smrti podkonzula. Ni še znano, kdaj se bo vršil pogreb grofa Nardinija.

RIM, 13. (Izv.) Obitelj Nardini, ki prebiva v Rimu, je prejela tekom današnjega dne mnogo sožaljnih brzojavk iz Italije in iz inozemstva. Družina pokojnika se prišteva med zelo ugledne družine. Brat umorjenega je izvrsten humanist in obvlada 7 jezikov. Uslužben je v prevodnem oddelku tiskovnega urada zunanjega ministrstva.

Ameriški načrt

za ameriško-francosko trgovinsko pogodbo

PARIZ, 13. Včeraj popoldne je poslanik Združenih držav v Parizu predložil francoskemu zunanjemu ministru osnutek trgovinske pogodbe med Združenimi državami in Francijo. Po tem načrtu bi se znižali carinski tarifi za trgovinski promet med obema državama, posebno ker je bil uvoz nekaterih ameriških izdelkov v Francijo vsled francosko-nemške trgovinske pogodbe precej otežkočen. Ameriška trgovinska zbornica v Parizu je sklicala za jutri velik sestanek svojih članov, da se prouči sedanji kritični položaj, v katerem se nahaja mnogo ameriških podjetij, katerih uvoz v Francijo se je povodom omenjene francosko-nemške trgovinske pogodbe nenadoma zelo znižal. Francoski trgovinski in politični krogi so prepričani, da bodo temu koraku Združenih držav v najkrajšem času sledile tudi vse druge države.

Potres v južni Rusiji

Več človeških žrtev

MOSKVA, 13. Agencija «Tass» poroča, da je nastal po vsej obali Črnega morja, od Kavkaza do Ukrajine, hud potres, ki ga je spremljalo silovito podzemsko gromenje. Najbolj se je stresala zemlja na polotoku Krimu in njegovo glavno mesto Sebastopol je največ trpelo. Krimsko mesto Jalta je bilo docela ločeno od sveta, pretrgane so bile vse telefonske in brzojavne zveze. V obel mestih je katastrofa zahtevala več človeških življenj. Tudi v drugih črnomorskih mestih so bili zaznamovani močni potresni sunki, ki so prizadeli poslopjem več ali manj občutno škodo. V mestu Sinferopoliju so bili trije ljudje ubiti.

Epicenter potresa se je nahajal po mnenju tamkajšnjih geologov v kakvaškem gorovju. Res so se s posameznih gorskih reber utrgali celi plazovi zemlje. Krog Balaklave je bila vsa gorska dolina poplavljena vsled nenadoma narastlih voda. V Jalti in Louhti so bila težje oškodovana le nekatera industrijska podjetja. Krajevne oblasti so že odposlale prizadetemu prebivalstvu zdravniško in gmotno pomoč.

Strašen pokolj

v mestu Kiang-Te na Kitajskem

PEKING, 13. (Izv.) Kitajski listi poročajo, da so člani neke kitajske organizacije umorili nekaj vojakov generala Fenga v mestu Kiang-Te, ki šteje 300.000 prebivalcev in se nahaja v severnem delu pokrajine Ho-Nam. Čete generala so vsled teh umorov vprizorile med meščani strahovit pokolj, pri čemer niso gledali ne na starost ne na spol. Begunci iz mesta Kiang-Te so pripovedovali, da je bil to tak pokolj, kakršnega ne pozna človeška zgodovina. Mestni listi pravijo, da je bilo ubitih 30 do 80.000 meščanov.

Ostanki «Old Gloryja» najdeni?

NEW YORK, 13. (Izv.) «Daily Miror» prinaša radio-brzojavno vest nekega časnikarja, ki se nahaja na krovu parnika «Kyle», ki išče letalo «Old Glory», da so na 51° 17' severne širine in 39° 23' vzhodne dolžine našli ostanke letala «Old Glory». To se je zgodilo popoldne ob 4.20. O letalcih ni nikakega sledu.

DNEVNE VESTI

Nabiralci prispevkov

Človek, ki izrabija lahkovernost svojega bližnjega in se na tej lahkovernosti redi, ni redka prikazen; posebno v sedanjih časih ne. Že pred vojno je bilo povsod mnogo takih, katerih poglavitni poklic je bil živeti na stroške drugih, po vojni pa se je njih število le še bolj razpaslo. Po mestih in vaseh krožijo ljudje, ki nabirajo prispevke za vse mogoče svrhe, za najrazličnejše organizacije, liste, revije itd., ki morda sploh ne obstojajo. Najrajši izrabljajo pri tem seveda ime kakšnega uglednega človeka ali kakšne vplivne stranke, prosijo, obljubljajo in grozijo. Če se takim parasitom še zmerom dobro godi, so krivi tega samo oni, ki jim nasedajo.

Koliko krat so že oblasti opozarjale prebivalstvo na takšne tičke, pa kljub temu dan za dnem čitamo in slišimo, kako se je ta in oni pustil od njih opehariti.

Tržaška pokrajinska fašistovska zveza ponovno opozarja, da mnogi v zadnjem času spet izrabljajo ime fašistovske stranke, nabirajoč v mestu in pokrajini prispevke za najrazličnejše liste in ustanove. Prebivalstvo naj take ljudi ovadi oblastvom.

RAZPUŠČENA DRUŠTVA

Z odlokom štev. G.P.S. 4223. 1. 27. je tržaški prefekt razpustil Mladinsko društvo «Sv. Ivan» pri Sv. Ivanu. V odloku je rečeno, da je društvo delovalo v nasprotju z nacionalnim redom in z režimom, da se je sportno udejstvovalo izven območja C.O.N.I.-ja in da je delovalo tudi v nasprotju z Balillo.

Prefekturna oblast v Puli je razpustila Pevsko in bralno društvo «Venec» na Kozini in Pevsko in bralno društvo «Zvezda» v Herpeljah, z motivacijo, da njuno delovanje ni bilo v skladu z nacionalnim redom.

PREMEŠČENJA V UČIT. SLUŽBI

Popravek: Iz Dornberga v pokrajino je bila premeščena g.ča Zora Kavčič in ne Kovačič.

Premeščena je iz Kanala v notranjost države, in sicer v okolico mesta Reggio Emilia učiteljica Karolina Leban. Istotako je premeščena iz Temline (Grahovo) učiteljica Iva Tovstovršnikova v Castelfranco di sopra (pokrajina Arezzo).

Odpuščanje vojakov letnika 1906, ki služijo pri aeronavtiki

Aeronavtično ministrstvo je odredilo, da se morajo v dneh od 27. do 30. t. m. odpustiti iz službe oni vojaki, ki so pričeli svojo vojaško službo z letnikom 1906 in ki služijo pri kr. aeronavtiki od aprila 1926, ker so rojeni v prvem polletju 1906 ali pa še prej. Oni vojaki, ki so rojeni v drugem polletju 1906 in so pozneje začeli vojaško službovanje, pa ne pojdejo še domov.

Nalezljive bolezni v našem mestu.

V času od 3. do 10. t. m. so bili v našem mestu sledeči slučaji nalezljivih bolezni: davica 3, škrlatica 3, legarjeva mrzlica 16, paratifus 2.

KMETIJSKA RAZSTAVA

na ljubljanskem velesejmu

se bo vršila od 17. do 26. septembra t. l. Razstava je razdeljena v šestero oddelkov: Sadni, mlekarski, vinski, zelenjadni, čebelarski in kmetijskostrojni oddelek. 25. sep-

tembra se bo otvorila razstava konj.

Permanentne legitimacije za poset velesejma se dobe v Trstu pri Josipu Čehovinu (Viale XX. Settembre 65/I. Tel. 33-17) in stanejo 30 dinarjev.

Iz tržaškega življenja

Nezgode pri delu.

Ko je 50-letni kurjač Andrej Kozmač, stanujoč pri Sv. Mar. Magdaleni sp. št. 830, sinoči delal pred neko pečjo v škedenjskih plavžih, se je nenadoma zrušil del odra, na katerem je stal, in mož je padel z višine kakih 4 metrov ter pri tem zadobil precej hude poškodbe na raznih delih telesa; med drugim si je tudi zlomil desno nogo v gležnju. Siromak je dobil prvo pomoč v obvezovalnici, ki se nahaja v plavžih, nato je bil prepeljan v mestno bolnišnico, kjer so ga sprejeli v kirurgični oddelek. Zdraviti se bo moral najmanj tri tedne.

— 43-letni težak Ivan Reja, stanujoč v ulici Capitelli št. 30, se je včeraj popoldne, ko je končal svoje delo na pomolu «Fratelli Bandiera», hotel skobacati na neki avtomobil, da bi se popeljal z njim v mesto. Toda ker je stopil na vreče, ki so bile slabo zložene, je zgubil ravnotežje ter padel z višine treh metrov, pri čemer se je par vreč prevrnilo nanj. Pri tem si je mož zlomil desno roko in zadobil še druge poškodbe na raznih delih telesa. Siromak je dobil prvo pomoč od zdravnika rešilne postaje, ki so ga poklicali telefonično na lice mesta, nato je bil prepeljan v mestno bolnišnico.

— Z avtomobilom rešilne postaje je bil včeraj popoldne prepeljan v mestno bolnišnico 27-letni mehanik Ivan Nigris, stanujoč v ulici Moisè Luzzatto št. 5. Mladeniču je v ladjedelnici S. Marco, kjer je delal v cevarskem oddelku, radi vdihavanja plina, ki je uhajal iz peči, postalo tako slabo, da se je zgrudil nezavesten. Ker je zdravnik ugotovil, da gre za zastrupljenja s plinom, je bil Nigris pridržan v bolnišnici. Če ne nastopijo kake komplikacije, bo okreval v par dneh.

— Včeraj predpoldne je prišel iskat pomoči v mestno bolnišnico 36-letni težak Ivan Kuret iz Ricmanj, kateri se je pri delu v čistilnici petroleja pri Sv. Soboti hudo poškodoval drugi prst na desni roki. Zdraviti se bo moral kake tri tedne.

Nenadna smrt uradnika

Ko se je 54-letni uradnik Karel Srimšek, stanujoč v ulici Fornace št. 1, sinoči vračal domov, mu je na ulici hipoma postalo slabo. Z veliko težavo se je mož privlekel do bližnje gostilne, kjer je naprosil svojega prijatelja, 45-letnega mizarja Petra Lirussija, ki ga je slučajno našel tam, naj ga spremi h kakemu zdravniku. Lirussi je takoj najel neki javni avto, s katerim je bil Srimšek nemudoma prepeljan v mestno bolnišnico. Toda še predno je dospel tja, je siromak izdihnil; podlegel je — kakor je ugotovil tamošnji zdravnik — srčni hibi.

Brezuspešen naskok svedrovcev na dve blagajni

Po daljšem odmoru so se svedrovci predpreteklo noč zopet lotili «dela». To pot so posvetili svojo pozornost hranilnici «Cassa di prestito e risparmio» v Škednju, ker so očividno menili, da se jim bo tam delo bogato izplačalo. Med 2. in 5. uro so preplezali zid, ki obdaja vrt, sredi katerega se nahaja poslopje hranilnice, in se nato s pomočjo ponarejenih ključev vtihotapili v uradne prostore. Njihov ponočni obisk je seveda veljal dvem blagajnam, ki so ju začeli takoj obdelavati s tihim svedrom in «presičjim parkljem». Vlomili so obe, toda ko so že mislili, da jim plen ne uide več, so iz neznanega vzroka — najbrž, ker so se zbali, da bi jih kdo ne zasačil — opustili že skoro dovršeno delo in zbežali, zapustivši na licu mesta razne vlomilske priprave. Sicer pa so si na ta način prihranili bridko razočaranje, kajti v blagajnah bi bili našli le uradne knjige, razne dokumente in vrednostne papirje, denarja pa nič.

Tatvino so odkrili včeraj zjutraj uslužbenci hranilnice, ki so obvestili o stvari škedenjske orožnike. Ti so takoj uvedli preiskavo, ki pa do sedaj ni imela še nikakega uspeha.

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

POVODENJ V CERKLJANSKIH HRIBIH

Predvčerajšnjim zjutraj je v cerkljanskih hribih močno deževalo. Dež je padal neprestano 20 ur zaporedoma. Potoki in reke so narastli in zemlja se je začela radi prevelike moče usipati in premikati. Potok Cerknica je narastel v kratkih urah na 4 metre in podrl leseni most pri Želinu ter tako prekinil za dva dni zvezo Sv. Lucija - Idrija. Takoj je bil na mestu civilni ženij, ki je za silo popravil prehod, vendar pa se avtomobilski promet do sinoči ni mogel vršiti. Več plazov zemlje se je vsulo in pokrilo cesto. V bližini Želina je okrog 300 metrov ceste popolnoma poškodovane. Pri Jamškovi žagi v Cerknem je odneslo močan betoniran jez, pretrgalo je škarpo v dolžini treh do štirih metrov. Istotako je popolnoma uničena cesta, ki vodi iz Cerknega v Novake, na nekaterih krajih je cesta po 100 m oškrbljena, zasuta in udrta. Voda potoka Cerknice je prestopila svoje bregove in poplavila v bližini Novakov gostilno «Log», last Fr. Tušarja, trgovca s teleti. Poplavila je kuhinjo in gostilniške sobe nad meter visoko. Tudi pot, ki vodi v Grahovo dolino, je dobila občutne poškodbe. Istotako je voda napravila veliko škode okrog Kanala v Ajbi. Voda je po nekaterih krajih odnesla cele kose travnikov in tudi njiv. Ljudje so ob tem divjanju prirode s strahom čakali kaj bo. Trepetali so in že mislili, da so se vrnili časi velikih povodnji, ki so posebno lansko leto (27. sept.) divjale in grozile s svojimi vodami. Na srečo pa sedaj ni bilo hujšega.

Obisk pri bolniku

V bolnici usmiljenih bratov se še vedno nahaja živinozdravnik dr. Joško Štemberger iz Goč na Vipavskem. V bolnici je že ob 23. julija t. l. in je precej težko bolan. Prestal je že pet težkih operacij in čaka dan na dan, da mu izvršijo še šesto, ki bo glavna in odločilna. Upati je, da bo po tej srečno prestani operaciji v kratkem okreval, zlasti ker se nahaja v spretnih zdravniških rokah. Želimo mu skorajšnjega zdravja.

Nesreča 5-letnega otroka.

Petletni otročiček Gregorij Gri iz Mosse S. Lorenzo je padel tako nesrečno z voza, na katerem so vozili seno, da si je zlomil levo nogo. Zopet neprevidnost staršev! Zdravi se v bolnišnici usmiljenih bratov.

Še o motorju, ki je zadel v konja.

O nesreči, ki se je zgodila v nedeljo pod noč in se je prvi hip zdelo, da je večja kot je res, smo dobili še sledeče natančnejše podatke, ki nam jih je podal sam g. Kodelja. Na onem mestu, kjer je vozil on, je bila ulica zelo temna, zlasti ker je bilo oblačno tisti večer in po mestu še niso bile prižgane luči. Imel luč pri svojem motorju, dočim je, naravno, marešjalo s svojima konjema ni imel in ga zato ni dobro videl. Zavozil pa je zato na levo stran, ker se je nameraval u[illegible] tam v bližini, kjer je na [illegible]ega razloga je tudi vozil počasi. Motor, ki so mu ga prvi hip le za nekaj časa pridržali, je dobil zopet nazaj. Nesreča se je zgodila točno ob 18.35.

Vpisovanja v obrtno šolo.

Pričela so se vpisovanja v triletno obrtno šolo, in sicer: za mehanike, mizarje ter v stanovsko žensko šolo.

Si zlomi levo nogo

Ko se je Jožef Čermelj, star 42 let, iz Gojačev na Vipavskem, vozil od doma v Gorico, je na poti padel z voza in si zlomil levo nogo. Prepeljan je bil takoj v bolnico usmiljenih bratov, kjer se bo moral zdraviti šest tednov.

Poskušen samomor?

Pripeljala se je z vlakom iz Vidma v Gorico. Mlada je še, 26 let ji je komaj in se piše Gina Noè, doma iz Vidma. Ko je dospela v Gorico, se je napotila naravnost v restavrant «Dreher» in si najela sobo. Bila je utrujena od poti in morda tudi od življenja. Ko se je polegel šum po restavraciji in so bili hodniki vsi tihi, je neki gospod, ki je prenočeval v bližnji sobi, začul pritajeno vzdihovanje in bolestno stokanje iz sosedne sobe. Misleč, da je komu slabo in je potreben pomoči, je takoj opozoril na nenavadno stokanje služkinjo, ki je šla v sobo in našla mlado tujko, Gino Noè, kako se je zvijala v hudih krčih. Takoj je razumela, da gre za zastrupljenje. Brž je poklicala še ostale domače, ki so mladenko spravili v bližnji sanatorij Sv. Justa. Tam so ji sprali želodec in jo spravili izven nevarnosti. V resnici je spila neko strupeno tekočino. Ko so jo vprašali, čemu je to storila, je odgovorila, da se je le pomotila: mislila je vzeti čistilo za želodec, pa je po pomoti izpila precejšnjo količino strupa.

Pri belem dnevu

Ko je inženir Marijan Tubiani pustil za hip svoj avto sredi ceste med Opatjeselom in Kostanjevico, mu je neznan tat izmaknil iz njega kovčeg, poln dragocenega perila, v vrednosti nad 1000 lir. Tatu ni bilo mogoče dobiti.

SV. LUCIJA

Nalivi in poplave

Po precej dolgotrajni suši se je končno vendarle namočila razsušena in dežja pričakujoča zemlja. Že v nedeljo popoldne so se začeli zbirati na nebu temni oblaki, iz katerih je proti večeru začel padati miren in blagodejen dež, ki ga je bila zemlja tako zelo potrebna. Žal pa dež ni bil dolgo časa tako miren in pohleven, ker že okoli 21. ure je začelo liti na vso moč, kakor da bi škaf obrnil. Potem pa ni več prenehalo. Treskalo, grmelo in lilo je celo noč brez prenehanja in še v pondeljek celo dopoldne. Popoldne je sicer malo ponehalo, a deževalo je še vedno, pa ne več s tako silo. Seveda so začele tudi reke kmalu naraščati in ž njimi vsi njihovi pritoki in številni studenci. Silno sta narastli Idrijca in Bača, ne toliko Soča, čeprav je bila tudi ta precej velika.

Gotovo je še vsem dobro v spominu lanska povodenj, ki je zadela posebno Idrijsko in Baško dolino. Tudi danes je bila Idrijca samo za spoznanje manjša nego 27. septembra lanskega leta. Tudi letos je napravil povodenj precejšnjo škodo. V Baški dolini je cesto, ki še od lanske povodnji ni bila popravljena, na več mestih na novo odneslo. Ponekod pa je cesta od grušča in raznega drugega materijala, ki ga je voda nanesla, popolnom zasuta.

CERKNO

Voda. - Smrtna kosa.

Te dni smo zopet doživeli nekaj podobnega kot lansko jesen. Dež je lil in namočil krhko, ilovnato zemljo, ki se prične, kakor hitro je malo preveč premočena, premikati in usipati. Vendar je kljub veliki škodi, ki jo je povodenj prizadela in katero še ne moremo v popolnosti presoditi, hvala Bogu, ni bilo človeških žrtev.

— Umrl je v naši vasi pred dnevi Franc Obid, mehanik. Bil je priden gospodar in izvrsten delavec v svoji stroki. Zadel ga je mrtvoud in je kmalu obračunal s tem svetom. Zapustil je za seboj ženo s šestimi nepreskrbljenimi otročiči. — Istotako je umrl 54-letni Ivan Peternel. — Naj počivajo v miru!

SV. LUCIJA PRI TOLMINU

Nesreča na delu

V goriško mestno bolnico so pripeljali iz Sv. Lucije pri Tolminu zidarja Tomaža Kraglja, starega 36 let, ki je pri svojem delu padel v globok jarek in si zlomil hrbtenico. Njegovo stanje je zelo nevarno.

IZ SPODNJE IDRIJE

Orožniki so zaprli Ivana Felca, 20 let starega, Viktorja Šifrerja, 21-letnega, in Ludvika Felca, ker so brez posebnega dovoljenja lovili ribe.

BORZNA POROČILA

Amsterdam 731-741, Belgija 253.50-258.50, Francija 71.85-72.35, London 89.22½-89.52½, New York 18.31-18.41, Španija 305-315, Švica 352.75-356.75, Atene 24.15-24.65, Berlin 432.50-442.50, Bukarešt 11.10-11.60, Praga 54.25-54.75, Ogrska 316-326, Dunaj 254-264, Zagreb 32.22½-32.72½.

Uradna cena zlata (12. 9.) 355.15; vojnoodškodninske obveznice 68.75.

RAZNE ZANIMIVOSTI

Mesto, ki si je opomoglo v desetih letih.

Bahama otočje se vleče 600 angleških milj vzporedno z obaljo Floride (na južni strani severoameriških Zed. držav) in se večkrat približa kopnemu do sto milj. Glavni otok se imenuje New-Providence in na njem leži mesto Nassan, sedež angleškega guvernerja, ker spadajo ti otoki k Angliji. Do leta 1918. ni imelo to mesto ne tlakovanih ulic, ne električne razsvetljave, sploh nobene moderne naprave. Dohodki niso nikdar krili stroškov. Ko so pa Zed. države prepovedale zauživanje alkohola, se je položaj izpremenil črez noč. Nassan je postal glavni stan tihotapcev z alkoholnimi pijačami. Angleži sami ne tihotapijo z alkoholom, oni ga le prodajajo amerikanskim tihotapcem. Medtem ko je znašala uvozna carina na alkoholne pijače l. 1918. 90.000 dolarjev, je zrastla v letu 1925. na 3,500.000 dolarjev. Danes je Nassan velemoderno mesto z lepimi tlakovanimi ulicami, električnimi žarnicami in obločnicami, velikimi hoteli in številnimi gledališči. Uvozničarji in izvozničarji posedujejo krasne palače.

Kako se človek počuti v višini 13.000 metrov?

Francoski zrakoplovec Callizo je pred kratkim dosegel svetovni rekord v letaniju v višino. Pobil je svoj lastni rekord iz leta 1926, ki je znašal 12.442 metrov — in zletel v višino 13.000 metrov. Po tem poletu je pripovedoval: «Človek se ne more privaditi višini, ker višina utruja. Edino, kar se lahko napravi, je to, da se človek telesno okrepi kar najbolj in se potem spusti v zrak. Zletel sem v zrak z dihalnim aparatom. Zelo dobros em se dvignil: v 16 minutah sem bil že 5000 metrov visoko. Vedno bolj je izginjala zemlja pod menoj, končno je radi megle popolnoma izginila. Nebo je postajalo vedno bolj modro in vedno svetlejše, tako da sem njegovo neprenosljivo svetlobo komaj prenašal. 10.000 metrov visoko... Občutek samote je strašen: ničesar več ni videti. Človek čuti, kot bi bil zgubljen in udje počasi otrpnejo. Čuti se, kako popuščajo moči in le s težavo se vodi stroj. Najmanjša napaka bi bila usodepolna in zato je treba z močmi močno varčevati. V ušesih brni in šumi ter stiska. In neko gomazenje po udih naznanja, da se bliža nezavest in nenavadna teža sili na oči. Slično se počuti človek kot bi bil v sanjah, in celo ropot motorja se čuje le iz neke daljave. Mraza sem čutil le malo. Motor služi za ogrevanje, le po ramenih človeka zebe. Med tem sem bil že daleko nad 10.000 metri. O kakem premišljevanju in o kakih občutkih v taki višini ni govora. Človek takrat ne čuti in ne misli nič. Počasi se spuščam navzdol, ko se že dela noč. Zopet sem pri 5000 metrih, šele tedaj se zbudim iz omotičnega spanja in čutim, da sem rešen: vidim kako se blišče svetilke Pariza. Toda kako naj najdem Bue, od koder sem se dvignil? Končno zapazim svetilnik Le Bourget in zberem vse svoje sile, da bi pristal. Toda kljub vsemu mojemu prizadevanju nisem mogel pravilno zleteti na zemljo; slabo sem pristal in raztrgal eno perotnico. Prav dobro razumem, zakaj so angleški hribolazci, hi so hoteli na Mount Everest, tako omagali.» Callizo pa je dosegel tako višino, da bi na vrh Everesta postavil lahko še cel Montblanc.

Tekma za šahovsko svetovno mojstrsko tekmo

Oči vseh šahistov bodo v prihodnjih tednih vprte v Južno Ameriko, kajti dne 15. septembra se prične v šahovskem klubu v Buenos Aires-u tekma za šahovsko prvenstvo. Sedanji lastnik naziva šahovskega prvaka, kubanec Raoul José Capablanca, ga moral braniti zoper ruskega velemojsta Aleksandra Aljehina. — Mojstri, ki so uživali sloves nemagljivosti, so bili v vseh časih, toda pravi pojem svetovnega prvenstva v šahu eksistira komaj iz leta 1886. Tedaj sta se sprijela Herman Zuckertort in Viljem Steinitz. Zadnji je zmagal in postal prvi svetovni šahovski mojster, dokler ga ni premagal leta 1894. Emanuel Lasker. Ta si je ohranil naslov svetovnega mojstra skozi jsedem in dvajset let, do l. 1921., ko ga je premagal nov šahovski ženij prejimenovani kubanec Capablanca. Od tedaj se ni vršila nobena taka tekma. Capablanca je bil rojen l. 1888. v Havani in biva v New-Yorku, Aljehin je bil rojen l. 1892. v Moskvi in živi sedaj v Parizu.

Okostnjak predpotopne živali

Pri delih v strugi reke Meurthe na Francoskem so izgrebli delavci velikanski okostnjak, o katerem trde strokovnjaki, ki so ga pregledali in natančno proučili, da so to kosti Prontosaura, živali, ki je živela pred davnimi, davnimi leti.

Bisere je deževalo

Prebivalstvo Sekunderbada v Hyderabada v Indiji je vznemirila vest, da je padal na nebo polje kakih štirinajst milj od Sekunderaba dež obstoječ ne iz kapljic, marveč iz biserov. Po toči so pokrivali biseri v velikosti graha zemljo, tako se je glasila vest, in vse, staro in mlado, je letelo v avtomobilih, na kolenih in peš na lice mesta. Biseri so pa bili, kakor se je pozneje izkazalo, jajčeca neke žuželke, ki so zelo podobna biserom, a pri najmanjšem pritisku razpočijo.

— Na vzhodni obali Jucatana (Meksika) so v najnovejšem času odkrili piramide, katerih starost se računa na 30000 let.

— V Združene ameriške države se je od leta 1820 izselilo okrog 36.5 milijonov ljudi.

— Mesec, v katerem se na Nemškem rodi največ ljudi, je februar, kljub temu, da ima le 28 dni.

✝

S potrtim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš ljubljeni soprog, oče in stari oče

Peter Stegovec

v 74. letu mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika bo danes ob 16. uri.

SV. MARTIN pri Rihemberku, 14. sept.

(989) ŽALUJOČI OSTALI.

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi naše predrage mame, tašče in stare matere

Marije Sepin

se prisrčno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem za obilno udeležbo pri pogrebu. Posebna zahvala g.čni zdravnici Ondini Cipriani za vso njeno zdravniško pomoč in olajšanje bolečin, g.čni Ani Bobich za postrežbo kakor tudi darovalcem cvetja in vsem, ki so nam stali na strani ob težki izgubi. Bog plačaj. (990)

TRST, 13. septembra 1927.

DRUŽINI: SEPIN in ŠKRINJAR.

MALI OGLASI

BERLITZ-SCHOOL Via Fabio Filzi 23, pouk in prevodi v vseh jezikih. 1157

POŠTEN mladenič, 25-leten, s primerno šolsko izobrazbo, išče službe kot sluga v kakem hotelu ali pri kakem podjetju, eventuelno kot navaden pomagač. Gre tudi izven države. Naslov pri tržaškem upravništvu. 1284

HISNO, srednjih let, zdravo, močno, z dobrimi spričevali, veščo kuhanja, sprejme gospod sam. Via Valdirivo 4, III., desno. 1282

HLAPCA in deklo, za kmetijska dela, iščem. Via Commerciale 80. 1283

KVAS Società Ligure Lombarda, Trst, Piazza Scorcola 3, Telefon 32-37 je najboljši po moči, trajanju in izdatnosti. 1274

ODLIKOVANA tvrdka Giovanni Obersnel — Trst, Via S. Maurizio 14 — Kovaška delavnica. — Tovarna vrat, roulettes in kovinastih mrež, itd. — Popravila. 1124

ZLATARNA Albert Povh
Trst, Via Mazzini 46
Kupuje zlato, srebro in krone. Popravlja in prodaja zlatenino. — Cene zmerne.

ANTONIO RUZZIER
slikar dekorater
Trst, Via S. Francesco 2 (znotraj)
izvršuje vsakovrstna slikanja in lakiranja. Stenski papir i. t. d.
Na željo proračuni.
Telefon 14-17. (902) Telefon 14.17.

NA OBROKE.

Obleke, dežni plašči, tkanine, perila, platno, dežniki, obuvala, gilet volneni in svileni i. t. d.

Znižane cene! Pogoji ugodni!

Via Roma št. 3, tretje nadstropje

Specijaliteta kave
HAUSBRANDT
Novi veliki dohodi nam dovoljujejo da nudimo svojim odjemalcem
nov popust na cenah.

Pečena (ostanki) . . .	L 24·80
Zmes za družine	26·—
Santos „superior"	29·—
Zmes posebno fina . . .	31·—
Surova od . .	L 21· — naprej

952

Zobozdravnik
Dr. SARDOČ D.
ordinira v TRSTU
Via M. R. Imbriani št. 16, III. (prej Via S. Giovanni)
od 9-12 in od 3-7

ŠIRITE
„Naš glas"
Mesečno družinsko revijo!
Naročnina za celo leto 16 L
Naslov:
Trieste, Casella postale 348

je izšel.

Prodaja se v TRSTU: v Tiskarni «Edinost», Via S. Francesco 20 in v Knjigarni-papirnici Stoka, Via Milano 37. V GORICI: v Narodni knjigarni, Via Carducci 7, v Knjigarni kat. tisk. društva, Via Carducci 2. V IDRIJI: pri Valentinu Trevenu in Franu Cinibuck. V SOLKANU: pri Mariji Gomišček. V POSTOJNI: pri Antonu Milavcu.

Cena 6·— lir.

Po pošti L 7·50

Prodajalci dobijo običajni popust

PODLISTEK

ADOLF pl. REYA:

Dva dni med težkimi zločinci

Zelo lepe besede, — toda samo besede. Lepi sen, ki se ne bo nikoli uresničil. Ta ideja se je širila po vsem svetu in prišla je v najmanjšo vas. Z vso strogostjo so tedaj posegli vmes razumni ljudje, kajti bilo se je bati, da ta ideja prinese še večje zlo, ker človeška srca še niso tako čista in tako popolna, da bi na svetu zavladalo «božje kraljestvo». Z vso silo so se uprli in trdili, da to svetopisemsko učenje se ne sme tako ekstremno tolmačiti in da pozabljajo, kar je Kristus rekel: «Dajte cesarju, kar je cesarjevega». V človeku se že od začetka borita dve demonski sili: dobro in slabo. Bog in Satan. Kdo bo zmagal? — — —»

«Dober večer,» nas nekdo pozdravi. Poleg nas se ustavi zagorski kmet. Gledal nas je radovedno in opazili smo, da bi se hotel z nami razgovarjati.

«Gospodje so iz Zagreba, kaj ne?» nas prijazno nagovori. To me je ozlovoljilo, ker nisem bil prav nič razpoložen, da zadostim njegovi radovednosti.

«Da! Iz Zagreba in sedaj smo tukaj!» rečem osorno, toda on se noče umakniti.

«Vi ste prišli, da si ogledate kaznilnico, kaj ne? Jaz sem bil tam 32 let v službi.»

«Kaj vi ste bili jetnišničar?» smo takoj skočili in ga obkolili. postavili smo ga v sredo in počasi smo šli naprej.

«Slušajte! Ali jih je kaj pobegnilo, ko ste še bili v službi?

«Seveda so, toda to se le redko dogaja. Iz kaznilnice ne more nihče pobegniti, a ko gredo ven na delo, tedaj večkrat poskušajo uteči. Največ jih beži v gore, v gozdove, pa jih kmalu spet najdejo.»

«So vas mogoče skušali kdaj podkupiti, da jim greste pri tem na roko,»

Grdo me je pogledal. Bil je užaljen, ker sem ga to vprašal.

«Kaj mislite? Niti en Zagorec se ni še izneveril svoji službi. Vi nas še ne poznate. Kaj ne veste, da vsak čuvaj jamči s svojo svobodo za kaznjence? Če se kaj zgodi, tedaj izgubi službo in pride še v zapor.»

Zasukal je klobuk in še zmeraj me je grdo gledal.

«Mene da bi kdo poskušal podkupiti?! Majke mu njegove, tako bi ga namlatil, da bi si enkrat za vselej zapomnil.»

Dolgo časa sem se moral opravičevati, da ga s tem vprašanjem nisem mislil žaliti. Končno se mi je posrečilo potolažiti ga. Korakali smo počasi naprej. Še eno vprašanje sem imel, ki si ga pa nisem upal izpregovoriti. Črez nekaj časa ga vseeno vprašam:

«Ali se je kdaj pripetilo, da bi bil kdo po nedolžnem zaprt?»

Stari kmet se je zamislil in počasi nam je začel prepovedovati o groznem slučaju, ki sem ga že večkrat slišal na univerzi.

«Da- Jako žalostno, toda tudi to se je že zgodilo. Neki nesrečnež je bil tukaj celih 10 let in tedaj se je šele izvedelo, da je nedolžen.»

«Pripovedujte nam od začetka, kako se je to zgodilo, saj ste ga poznali?»

«Seveda sem ga poznal, saj je bil toliko let pod mojim nadzorstvom.»

«Kako je bilo?»

«Bilo je pred kakšnimi 25. leti. Na cesti pri Sv. Ivanu Zelina so našli nekega dne mrtvega poštarja in voz z vso pošto oplenjen. Nesrečnik je bil umorjen s sekiro. Sum je padel na dva kmeta, ki sta vozila ravno tisti čas po isti cesti v Vrbovec. Obadva sta trdila, da sta nedolžna, in ker ni bilo nobenih direktnih prič, se je vršil proces na podlagi konkludentnih dokazov. Tako se je dokazalo, da sta se zadržala na cesti delj časa kakor je potrebno. Potem kadar sta vozila tja, je bil zvonec na vozu zamašen, in kadar sta se vračala, je zvonec zvonil. Pri enem so našli sekiro oškropljeno s krvjo, drugi je imel okrvavljene hlače in kemičnim potom so ugotovili, da je to človeška kri. Na licu mesta, kjer se je izvršil umor, so našli sledove koles, ki so se popolnoma ujemali s kolesi njihovega voza; našli so stopinje čevljev in tudi te so se ujemale z njihovimi. Eden je bil že večkrat kaznovan radi tatvine in v preiskovalnem zaporu sta si obadva nasprotovala v odgovorih.

Torej, kratko malo, vsi ti dokazi so jasno govorili, da sta ta dva človeka morilca. Obsojena sta bila vsak na 20 let težke ječe. Morala bi biti obešena, toda na vso srečo je eden od sodnikov glasoval za nedolžnost, kajti pri smrtni obsodbi morajo biti vsi sodniki enoglasni. Vse časopisje in vsi ljudje so se zgražali nad takšno obsodbo; prigovarjali so sodnikom, da so se pustili podkupiti in da obadva morata biti obešena. Torej celo «javno mišljenje» je zahtevalo smrtno kazen. Spravili ju semkaj v Lepoglavo, kjer sta vedno protestirala, da sta nedolžna in sta zahtevala obnovitev procesa. To se je tudi večkrat zgodilo, toda vsakikrat z negativnim rezultatom. Po osmih letih težke ječe je eden umrl.

Za trenutek je obmolknil in pokazal z roko na pokopališče.

«Glejte, tam leži ta nesrečnež.»

Bilo mi je tako težko, da sem komaj dihal.

(Dalje)